नवदुर्गा गाउँपालिकाको

पाचौँ गाउँसभामा

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम

२०७६/७७

नवदुर्गा गाउँपालिकाको पाचौं गाउँ सभामा गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री डम्वरी देवि ओली ज्यूवाट प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम २०७६

अध्यक्ष महोदय,

सम्मानित पाचौं गाउँ सभाको यस ऐतिहाँसिक घडीमा सर्वप्रथम मुलुकको सार्बभौमिकता लाई अक्ष्युण राख्न इतिहासका बिभिन्न कालखण्डमा देश र जनताका निम्ती आफनो ज्यान बलिदानी गर्नु हुने ज्ञात अज्ञात र मुलुकलाइ यहाँ सम्म ल्याई पुरयाउनमा मृत्यु बरण गर्नु हुने महान शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रर्द्धाञ्जली अर्पण गर्दै घाईते, अपांगता भएका सम्पूर्ण योद्धाहरु, टुहुरा परिवारजन बेपत्ता र तिनका परिवारजनहरुलाइ पुनः स्मरण गर्दै सत्य निस्पक्ष मन वचन र कर्मले सदा जनताको सेवामा सर्मपण हुनेछु भनि प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

नेपाली जनताले पटक पटक गरेको त्याग र बलिदान, ऐतिहासिक जन आन्दोलनको गौरवपूर्ण इतिहासको जगमा नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधिनता र स्वाभिमानलाई अक्षुण्ण राखी जनताको सार्वभौम अधिकार, स्वायत्तता र स्वशासनको अधिकारलाई आत्मसात गर्दै संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमबाट दीगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्न संविधान सभावाट पारित नेपालको संविधान २०७२ को कार्यान्वयन स्वरुप सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचन मार्फत नेपालको इतिहासमा पहिलोपटक गठन भएको ऐतिहासिक गाउँसभामा स्थानीय सरकारको नीति तथा कार्यक्रम तेस्रो पटक प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्त गौरवान्वित महशुस गरेको छु ।

पहिलो र दोस्रो वर्ष अभ्यासका वर्षमा व्यतित भएका ऐन कानुन विद्यमान नरहेको अवस्था तथा कानुन निमार्णको वर्षका रुपमा व्यतित भए । जनताको विकास प्रतिको चाहना अत्यन्त आशा वादी रहेको एवम शुरुका वर्षहरुमा अन्यौलताका विचवाट गुर्जिनु पर्ने विवसता हुदा हुदै पनि केही उल्लेख्य प्रगति हासिल भएका छन । आफना ऐन कानुन तथा निति नियम समेत आफै तयार गरेर कार्यानवयन मा जानु पर्नेमा प्रयाप्त र दक्ष जनशक्तिको अभावमा केहि महत्तवपुर्ण सिकाइका बाबजुद पनि उल्लेख्य प्रगतिहरु हासिल भएका छन । बिकासको मुल आधारको रुपमा रहेको सडक संजालबाट गाउँपालिकाका सबै वडाहरु एक अर्कामा जोडने प्रयास भएको छ । बिद्यालय भौतिक पुर्वाधारमा उल्लेख्य सुधार भएको छ ,कृषि पशुपालनमा

आधुनिकीकरण सहित कृषकलाई उनिहरुको चाहना बमोजिमको आय आर्जनका लागी अनुदानको ब्यबस्था भएकै कारण थोरै भु भागमा भए पनि कृषिमा ब्यसायीकरण र बजारीकरण भएको महशुस गरेको छु । गाउँपालिकाले आफ्नै भवन निमार्ण गरि सेवा प्रवाह सोही स्थानवाट गरेको छ । थोरै भए पनि आवास समेत निर्माण भएका छन । र खानेपानी क्षेत्रमा महत्वपुर्ण आयोजनाहरु सञ्चालनमा आएका छन ।

नेपालको राजनैतिक ईतिहासमा राजनैतिक व्यवस्था परिवर्तनको लागि जनताहरुले सामना गर्नु परेको १०४ वर्षे जहानियाँ राणा शासन, ३० वर्षे पञ्चायती शासन, वहुदलिय प्रजातान्त्रिक व्यवस्था, शसस्त्र संघर्षले निम्त्याएको १२ वर्षे जनयुद्दकालीन संक्रमणकाल व्यतित हुदै संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना गर्ने क्षण सम्म आईपुग्न नेपाली जनता पटक पटक आन्दोलित हुनु परेको दशकौ वितेको छ । यसको उपलब्धिको रुपमा सार्वभौम अधिकार सम्पन्न संविधान सभाले नेपाली जनताको अधिकारहरु संस्थागत गर्दै नेपालको संविधान २०७२ जारी भएसंगै अधिकार प्राप्तिको राजनीतिक संघर्ष समाप्त गर्दै संविधानको कार्यान्वयन मार्फत आर्थिक समृद्धिका लागि जुट्ने अवसर प्राप्त भएको छ । लामो द्वन्द्व, अस्वस्थ राजनीतिक प्रतिस्पर्धा र अस्थिरतामा गुज्रिएको नेपाली समाजलाई दीगो आर्थिक समृद्धिको लक्ष्यतर्फ डोऱ्याउनु पर्ने आवश्यकताको माझ **"शिक्षा स्वास्थ्य कृषि पर्यटन र पुर्वाधार नवदुर्गा गाउँपालिका विकासको मुल आधार"** मुल मन्त्र सहित आ.व. २०७६।०७७ लाई गाउँपालिका निर्माण बर्षको रुपमा अगाडी सार्दै यस ऐतिहाँसिक पाँचौं गाउँसभामा गाउँपालिकाको निती तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

अध्यक्ष महोदय,

- नेपालको संविधानले तीन तहको स्थानीय सरकारको व्यवस्था गरेसंगै जनताको नजिकको सरकारको रुपमा स्थानीय तहले स्थानीय सरकारको रुपमा संवैधानिक अधिकार प्राप्त गरेको दुई बर्ष ब्यतित गरेको छ । यस अवधिमा हाम्रो कार्य मुलतः आफना ऐन कानुन र दिसा निर्देशमा मात्र केन्द्रित भयो भन्नेमा आशक्ति नहोला ,हामीले यो अवधीमा २९ वटा कानुनहरु निर्माण गरेका छौ भने १३ वटा कार्यबिधि ,निर्देशिका र मापदण्डहरु निर्माण गरेका छौ । यीनै कानुन तथा मार्गदर्शनहरुको अधिनमा रहि आगामी कार्यदिशा स्पष्ट भएको र हाम्रो मार्ग प्रशस्त भएको कुरा सम्मानित गाउँसभामा ब्यक्त गर्न चाहन्छु ।
- जनताको बिकास प्रतिको ब्यग्र प्रतिक्षाको घडी समाप्त भएको मैले महशुस गरेको छु संगै स्थानिय सरकारले मुर्तरुप पाएको यो दुई बर्षको अवधीमा सिकाइमा रहेका बिकासका अवधारणाहरु र

जनताका चाहनाहरु हाम्रा लागि मार्गदर्शनको रुपमा संस्लेषित भएका छन । यीनै संस्लेषित मार्गदर्शनहरु सिकाइ अनुभुतीहरुकाको तालमेल गरि गाउँपालिकाको समग्र र सर्बोपरि एबं सर्बाङगीण दिगो बिकासका लागि अध्ययन अनुषन्धान र बिस्त्रीत सर्भेक्षण सम्पन्न गरि पटके र मौसमी बिकासे भेलको रोकथाम गरि दिर्घकालिन र दिगो बिकास को अवधारणालाइ आत्मसात गर्दै ठुला तथा बहुसंख्यक जनताहरुलाइ लागत लाभको प्रतिफलबाट मनग्य लाभ लिन सक्ने गरि गाउँपालिकाको समग्र बिकासको गतीलाइ तिब्र गर्न सकिने स्पष्ट दिसा हाम्रा सामु प्रष्ट भएको छ ।

<u>१) मुलभुत नीतिहरु</u>

– आर्थिक विकासमा जोड दिदै जनताको जिवनस्तर सुधार हुने उत्पादन मुलक छिटो प्रतिफल प्राप्त हुने खालका कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा जोड दिइने ।

– आ.व. २०७६।०७७ मा आवस्यकताका आधारमा सवैका लागि खानेपानी पुरयाउन जोड दिईनेछ ।

– सेवा प्रबाहलाइ सूचना तथा संचार प्रविधिसंग आवद्ध गर्दै पारदर्शि र शुसासन युक्त सेवा प्रवाहमा जोड दिइने ।

– विकास आयोजनाको तर्जुमा गर्दा देखि नै ब्यापक जन सहभागिता र अपनत्व बोध हुने गरी आयोजना छनोट तथा कार्यान्वयनमा ब्यापक जनसहभागिताको सुनिश्चतता गरिने ।

– गाउँपालिकाको वार्षिक क्यालेन्डर तयार गरि सोही मुताविक आ.व.को अन्तमा मात्र आयोजना सम्पन्न गराउने प्रवृतिको अन्त्य गरिने ।

– गाउँपालिकामा संचालित ठुला तथा साना विकास आयोजना कार्यकमलाइ परिणाममुखि र यथार्थपरक बनाउन सघन अनुगमन कार्य लाई निरन्तरता दिइने ।

– राष्ट्रले लिएका महत्त्वपुर्ण नितिहरु स्वरोजगार निति प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यकम ,सामाजिक सुरक्षा नितीलाई सफल पार्न परिणाममुखि कार्यकमहरुमा जोड दिईने ।

– ठुला पुर्वाधार आयोजनाको गुणस्तरीयता,दिगोपना र आवस्यकताको परिपुर्तिलाई मध्यनजर गरि बिस्तृत लागत सर्भेक्षण सँगै वहुवर्षिय आयोजनाहरु कार्यान्वयनमा लगिने निती अवलम्वन गरिनेछ ।

– सामाजिक परिचालन मार्फत लक्षित,बिपन्न तथा सिमान्तिकृत बर्गको सशक्तिकरण, उत्थान र मुलप्रवाहीकरणमा जोड दिइने ।

– विकास प्रशासनमा शुसाशन प्रबर्दनका लागि सार्वजनिक सुनुवाइ,सार्वजनिक परिक्षण,नागरिक हेल्प डेस्क,गुनासो सुनुवाइ व्यबस्थापन, हेलो नवदुर्गा सरकार थाहा पाउनु मेरो अधिकार जस्ता कार्यक्रम तर्जुमा गरि पारदर्शिताको सुनिश्चितता गरिने ।

– गाउँपालिकाको आर्थिक समाजिक विकास र समृद्धिको लागि राजनीतिक दल,करदाता, समाजसेवी, बुद्धिजिवि, नागरिकसमाज निजि क्षेत्र सहकारी क्षेत्र लगायत सम्पुर्ण जनताको सल्लाह र सुझाव लिदै बिकासका लागि हातेमालोमा जोड दिइने छ ।

– गाउँपालिकामा रहेको न्यायिक समितीलाई मेलमिलापका माध्यमबाट बिवाद समाधान गर्न न्यायिक समितीको क्षमता बिकासमा जोड दिदै देवानी संहिता ऐनमा व्यवस्था भएका व्यवस्थाहरुको जानकारी सहित झल्किने खालका भित्तेलेखन ,फल्याक्स बाट प्रचार प्रशार गर्दै सचेतनामुलक गतिबिधीहरुमा जोड दिई अपराध रहित समाज निर्माणमा न्याय समितीको भुमिकामा जोड दिईनेछ ।

–शुसासन तथा पारदर्शिताका लागि INFORMATION TECHNOLOGY को प्रयोग गरि हातहातमा गाउँपालिकाका गतिबिधि पहुच पुरयाइने छ ।

– सवै वडामा Technohub स्थापना गरि नवदुर्गा गाउँपालिका APPS बनाउन प्रारुप तयार गरिनेछ ।

पुर्वाधार विकास

सडक पुर्वाधार :

- जिल्ला यातायात पुर्वाधार गुरु योजना अनुसार बर्गीकृत भएका जिल्लाका मुख्य सडकको रुपमा रहेको पोखरा बेलापुर सडक गाउँपालिकाको समन्वयमा प्रदेश सरकारवाट गौरवको योजनामा स्वीकृत भई आ. व. २०७६।०७७ बाट स्तरोन्नतीका कार्यहरु सुचारु हुनेछन , स्तर सुधार गर्दै गाउँपालिकाको आफनो श्रोत बाट बिग्रे भत्केका संरचनाको मर्मत संभार यसै बर्ष सम्पन्न गरिने छ ,सडक यातायातमा अत्यन्त जोखिम युक्त स्थानहरुमा ढलान गर्ने कार्य सम्पन्न गरिने छ अतिक्रमणमा परेका सडक सिमाहरु तत्काल हटाउन कायम गरिएको right of way कार्यान्वयन गरि निर्मित घर टहरा हटाउने कारबाही अगाडी बढाइनेछ,सडक छेउछाउ ढुङ्गा निकाल्ने माटो खन्ने तथा रुख बोट बिरुवा कटानी गर्ने कार्य बन्द गरिने छ । रुडुवा बडम फिन्देउ सडक, खसरेखान बेलापुर सडक, घुप्ताखान डाडावन सडक, धनकाट कोटेली निन्तोला चोरा सडक, विप्पेकटाल हतास चामा चौड ढुंगाड सडक, बेलापुर सुवाकोट गिल्ला मम्मे कोराल सडकहरुको

स्तर उन्नती गर्दै गाउँपालिकाको तल्लो बस्तिहरु एक आपसमा सडक संजालमा जोडिने छ, सडक देखासिखी होइन आबस्यकता हो सडकले समस्या उठान होइन समस्या समाधान गर्दछ भन्ने मान्यता अनुरुप अनाबस्यक र कम प्रभावकारी बढी भु क्षय हुने खालका सडक खन्न निरुत्साहित गरिने छ कार्य सम्पन्न भइ गाडी संचालनमा रहेका सडकहरुलाइ बाह्रै महिना संचालन गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार अन्तरगत गठित श्रमिक समुहहरु परिचालन गरि सडकहरु बाह्रै महिना सुचारु गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।

- गाउँपालिकाको सवै वडा केन्द्रहरुलाइ गाउँपालिका केन्द्र संग आवद्धहुने गरि सडक निर्माणको कार्यलाइ प्राथामिकता प्रदान गर्दै ब्यवस्थित सडक निर्माणको लागि स्थानिय यातायात गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । केन्द्रदेखि वडा केन्द्र⁄सम्म पुग्ने सडकहरुको नाली खन्ने,स्तर सुधार गर्ने, सडक चौडा गर्ने ,कटिङ ,ग्याविन, वाल जस्ता कामहरु तदारुकताका साथ गरी सडक बाह्रै महिना चल्न सक्ने बनाईने छ ।
- सडक दुर्घटनामा कमी ल्याउन र सवारी साधनमा नियमितता ल्याउन जिल्ला सदरमुकाम देखि बेलापुर सम्म ट्राफिक सकेतहरु आवश्क स्थानहरुमा राख्ने र क्षमता भन्दा बढी यात्रु राखी सवारी चलाउने तथा मादक पदार्थको प्रयोग बाट हुने दुर्घटनामा कमि ल्याउन सुरक्षा संयन्त्रको समनवयमा आबस्यक कारबाही गर्ने निती अवलम्बन गरिने छ ।
- गाउँपालिकाका सबै सडक संरचनाहरुमा जैबिक इन्जिनियरिङ्गका कार्यलाइ तिब्रताका साथ अगाडी बढाउदै सडक निर्माणका कार्यहरुमा अनिवार्य मर्मत संभार कोषको ब्यबस्था मिलाइनेछ जस अन्तरगत यसै आ.व. देखि ठुला मेशिनहरु प्रयोग भई निर्माण गरिने सडकहरुमा मेशिन धनी ब्यवसायीहरुको आय बाट कट्टि हुनेगरि पर्यावरण बिकास शुल्क निश्चित प्रतिशत रकम कटाई भुक्तानी दिने र यस्तो संकलित रकम स्थानिय सडकहरुमा जैविक ईन्जिनियरिङ्गमा खर्च गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र गाडीधनीहरुले मनपरी भाडा लिईरहेको जन गुनासोका सन्दर्भमा जिल्ला प्रशासन,यातायात ब्यवस्था कार्यालय र यतायात ब्यवसायी समितीहरु संङ्गको समन्वयमा निश्चित भाडा दर कायम गरि लागु गरिनेछ ।

- शेरी देखि अनारखोली सम्म ट्रेकिङ्गका लागि पैदलमार्ग(पदमार्ग)निर्माण तथा बाटोमा भएका पानीका मुलहरुको व्यवस्थापन सहित ठाउँ ठाँउमा आराम गर्ने चौताराहरु निर्माण गरि ट्रेकिङ्ग रुट संचालनमा जोड दिईनेछ ।
- गाउँपालिकाको महत्वपुर्ण र सवै वडाहरु समेटेर निर्माण भएको पोखरा बेलापुर सडकको स्तरोन्नती सहित कालोपत्रेका लागि निरन्तर प्रयास भई रहेको मा चालु आ.व.मा २३ कि.मि.डि.प.पि.आर. समेत सम्पन्न भइसकेकाले उक्त सडकको कालोपत्रे निर्माण कार्य आ.व.२०७६।०७७ बाटै सुरुवात गर्न आवस्यक पहल गरिनेछ ।
- खसरेखान रौटी पलेथर शेरी सडकलाई गाउँपालिका गौरवको आयोजना अन्तरगत आफनै लगानीमा यसै आ.व. भित्र एक तर्फी बाटो जोडने कार्य सम्पन्न गरि क्रमशः स्तर सुधारकालागि आवस्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- पोखरा बेलापुर सडक देखि दोगाड बकालसैन गाउँपलिका सडकको नाली खन्ने ढुङ्गा सोलिङ्ग गर्ने एवं ग्र्याविलिङ्ग गरि सडक बाह्रै महिना सुचारु गर्न गाउँपालिकाको आफनै लगानीमा यसै बर्ष सम्पन्न गरिनेछ ।

<u>खानेपानी तथा सरसफाइ</u>

- यस आ.व.मा शुद्ध पिउने पानीलाई प्रमुख प्राथमिकता दिई खानेपानीको अभावलाई न्युन गर्न र सबै बस्ती समुदाय तथा ब्यक्तिहरु सम्म पानीको सहज आपुर्ति गर्ने कार्य अगाडी बढाईनेछ ।
- पानी जिवन हो सदुपयोग गरौ भन्ने ध्येयका साथ यसै वर्ष देखि पानीको अधिकतम सदुपयोकको निती अवलम्वन गर्ने उद्यस्य अनुरुप सबै पानीका श्रोतहरुको तथ्याङ अद्यावधिक गरि ब्यक्तिको स्वामित्तव कायम रहेका र एकलौटी अधिकार स्थपित गरि प्राकृतीक श्रोत माथिको एकल स्वामित्व अन्त्य गर्न आवस्यक प्रकृया अगाडी बढाईनेछ ।
- मुल संरक्षणका लागि यसै बर्ष आबस्यक पर्ने सबै किसिमका कार्यहरु अगाडी बढाइने छ । सुक्दै गएका मुलहरुमा पानीको पुनः आगमनका लागि , बृक्षारोपण,प्राकृतिक शुद्दिकरणका कार्यहरुमा जोड दिइनेछ ।
- भएका पानीका मुहानहरुको संरक्षण संगै निर्माण सम्पन्न खानेपानी आयोजनाहरुको बितरण प्रणालीमा सुधार ल्याइने छ ।

- पानीका मुहानहरुमा नागरिकको एकलौटी अधिकार लाई निरुत्साहित गर्दै प्राकृतिक सम्पदा कसैका होइनन समान उपभोग गरौ भन्ने भावनाको बिकास गर्न र पानीको समान बितरण कायम गर्न आवस्यक जन जागरण अभियान संचालनमा ल्यइने छ ।
- खानेपानी आयोजनाहरुमा अपनत्व बोध गराउन खानेपानी आयोजनाहरुमा अनिबार्य मर्मत संभार कोष स्थापना गरिने छ र जसका लागि अनिबार्य पानी महशुल को सुरुवात गरिने छ ।
- खानेपानी मुहान देखि मुख सम्म सफा राखौ भन्ने मान्यताका साथ खानेपानी शुद्दीकरणका कियाकलापहरुलाई जोड दिइने छ,यस्ता कियाकलापहरुमा उपभोक्ता जागरण तथा प्रात्साहन निती अंगीकार गरिने छ ।
- स्वच्छ पिउने पानी लाई उच्च प्रथामिकतामा राखी भएका स्रोतहरुको अधिकतम प्रयोग र समानुपातिक बितरणमा जोड दिई एक घर एक घाराको अवधारणा लागु गरिनेछ । यसरी प्राकृतिक मुलहरुबाट समेत खानेपानी समस्याको समाधान हुन नसक्ने बस्तिहरुका लागि थप डिप बोरिङका माध्यम बाट पानी निकाल्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- नेपाल सरकार र फिनल्याण्ड सरकारको संयुक्त लगानीमा संचालित ग्रमिण जलस्रोत परियोजना संङ्गको साझेदारीमा ठुला खानेपानी आयोनाहरुलाई अगाडी बढाईनेछ ।

भवन निर्माण

- गाउपालिका भित्र निर्माण हुने सम्पुर्ण निजी तथा संस्थागत भवनहरुको मापदण्ड बनाई नक्शा पास गरेर मात्र घर निर्माण गर्नु पर्ने नितीलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाका सबै वडा कार्यालयका कार्यालय भवनहरु कमशः आफनै लगानीमा निर्माण गर्ने निति अनुरुप यस बर्ष वडा नं १ को भवन निर्माण सम्पन्न गर्दै वडा नं २ र ३ को कार्यालय भवन निर्माणको कार्य शुभारम्भ गर्ने एवं तीन बर्ष भित्र सबै वडा कार्यालयहरुका भवनहरु निर्माण सम्पन्न गरिने छ ।
- सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई ,स्वास्थ्य संस्था र गाउँ घर क्लिनिक भवनहरु कमसः निर्माण गर्दै लगिने छ ।

- गाउँपालिकाको एक मात्र गाउँपालिका स्तरको तालीम संचालन हुन सक्ने तालीम हलको रुपमा रहेको डाडाबन स्थित स्वास्थ्य तालीम केन्द्रको स्तर बृद्दी सहित पुर्न निर्माण गर्ने कार्य आ.व. ०७५।०७६ बाट सुरु गरि सकिएकोमा उक्त तालिमहललाई थप व्यवस्थित गर्दै आवस्यक फर्निचर मेशिनरी जस्ता उपकरण सहित थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

<u>आवास तथा पुर्ननिर्माण र एकिकृत वस्ति विकास</u>

- भुमिहिन अल्प संख्यकहरुको तथ्याङक लगत खडा गरि उनीहरुको व्यवस्थित बसोवासको व्यवस्था मिलाउन नेपाल सरकार भुमि व्यवस्था सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय संगको सहकार्यमा जनता आवास कार्यक्रम मुक्त हलिया पुर्नस्थापना कार्यक्रम र शहरी विकास मन्त्रालय संग आवस्यक समन्वय सहकार्य गरि आवासको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- यस नवदुर्गा गाउँपालिका भित्र रहेका घरबार विहिन दलित अतिविपन्न सुकुम्वासी हरुको पहिचान गरि घरवासको व्यवस्था मिलाउन सम्बन्धित सरोकारवालाहरु संङ्गको समन्वयमा व्यवस्थित बसोवासको प्रकृया अगाडी बढाइनेछ ।
- गाउँपालिकामा भुमिहिन घरबार बिहिनहरुका लागि व्यबस्थीत बसोबासको व्यबस्था मिलाउन गाउँपालिकाको आफनै पहलमा जग्गाको खोजी प्राप्ती र घर निर्माणको कार्य अगाडी बढाई बसोबासको समुचित प्रवन्ध मिलाईनेछ ।

सिचाई

●कृषिमा आधुनिकीरण गर्न र कृषि पेसालाई जीवन निर्वाहको माध्यम का रुपमा विकास गर्न सम्भावित र स्रोत उपलब्ध स्थानहरुमा सिचाईलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि सिचाईका योजनाहरु कार्यान्वयन गरिने छ ।

●कृषि वालीनालीको उत्पादन वढाउन परम्परागत सिचाई प्रणालीलाई व्यवस्थीत गर्न पानी भकारी आकाशे पानी संकलन पोखरी प्लाष्टिक पोखरी जस्ता कार्यक्रमहरुलाई अगाडी वढाई व्यवसायीक तरकारी खेती तथा नगदेवाली को उत्पादनमा जोड दिइने छ ।

●तल्लो तटीय क्षेत्र र खोला किनार आसपास रहेका खेतवारीहरुमा नहर कुलो बाट गरिने सिंचाईका आलावा यसै बर्ष देखि डीप टयुववेल,लिफट सिंचाइ जस्ता नयाँ प्रविधीमा आधारित सिंचाई आयोजना प्रदेश तथा संघ सरकारको साझेदारीमा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।

- सम्भावित स्थानको खोजि गरि उच्च पहाडको माथिल्लो भागमा सम्भाब्यताका आधारमा बगेर जाने पानीको संकलन गर्न डयाम निर्माण गरि सुख्खायाममा बितरण गर्ने व्यवस्थाका लागि पहल गरिने छ ।
- खेर गइरहेको पानीको समुचीत प्रयोग गर्न बहुउद्देशिय पानी प्रणाली कार्यान्वनमा ल्याइने छ ।

आर्थीक विकास

उद्योग

- युवाहरुको रोजगारीका लागि वैदेशिक श्रम बजार माथिको परनिर्भरता घटाउन गाउँपालिकामा साना तथा मझौला उद्योग स्थापना गर्दै लोक्ता प्रशोधन अल्लो प्रशोधन केतुकी प्रशोधन अमला जुस सावन निमार्ण धुप निमार्ण तथा मैन वत्ती निमार्ण जस्ता घरायसी साना उद्योगहरु स्थापना गर्दै युवा जनशक्ति लाई औद्योगिक उत्पादनमा लागाइने छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत श्रमिक समुह मार्फत औद्योगिक उत्पादनमा प्रर्वद्धन हुने खालका बिरुवाहरु स्थानिय बनमा रोपण गरि कच्चा पदार्थ तयारीमा जोड दिईनेछ ।
- केन्द्रबाट हस्तान्तरण हुने रकमबाट मात्र यस पालिकाको सम्पूर्ण विकास निर्माणका कार्य सम्पन्न गर्न असम्भव भएकोले संविधानको अनुसुचि ८ को अधिनमा रहि स्थानिय तहमा संचालित ठूला तथा साना उद्योग तथा व्यसायलाई कानुनी दायरामा ल्याउन न्युन करको माध्यमबाट करको दायरा फराकिलो वनाई आन्तरिक आय संकलन गरिने छ ।
- गाउँपालिकाको नजिकै आवस्यक जग्गाको खोजी गरि औद्योगिकग्रामको स्थापना गरि एकिकृत औद्योगिक निती लिदै भटमास जोन डडेल्धुरा जिल्लालाई थप टेवा पुरयाउने उद्यस्यले भटमास प्रशोधनका लागि आवस्यक पहल गरिनेछ ।
- वडा नं १ र वडा नं ५ मा माहुरीको मह उत्पादन गरि गाउँपालिकाको आफनै लेवलिङ्ग सहित बजारमा पठाउने प्रकृयालाई अगाडी बढाईनेछ र यसका लागि घरेलु तथा साना उद्योग बिकास समिती संङ्ग आवस्यक समन्वय अगाडी बढाईनेछ ।

कृषि

- सुख्खा तथा बाह्रै महिना सिंचाई अभाव भएका बस्तिहरुमा फलफुल बिरुवा रोपण कार्यमा बढावा दिइने छ जसका लागि छरिएर जाने हिउदे तथा बर्षे फलफुलका बिरुवा बितरण तथा अनुदान उपलब्ध गराउदा पकेट क्षेत्रमा आधारित एउटा गाउँलाई एउटा फलफुल गाउँ नामाकरण गरि कम्तिमा २००० फलफुलका बिरुवा रोप्ने कृषक ,समुह र गाउँलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका अधिकांस जनताको मुख्य पेशा भनेको कृषि भएकोले यस क्षेत्रको प्रबर्द्धन विकासको लागि कृषि सडक, सिंचाई सुविधा विस्तार, व्यवशायीक तालिम, प्राविधिक सहयोग गर्ने क्षेत्रमा लगानी गरिनेछ ।
- सार्वजनिक निजि साझेदारी अवधारणामा ५०% निजी लगानी गर्ने कृषक, कृषक समुह र सहकारीहरुमा व्यवसायीक कृषि प्रणालीमा अनुदान दिने निती अवलम्वन गरिनेछ ।
- प्रविधि हस्तान्तरण तर्फ सम्म परेका फाँटहरुमा न्युनतम ५० रोपनी भन्दा वढी खेतवारीहरुमा सहकारी/समुह मार्फत हाते ट्याक्टर, थ्रेसर जस्ता कृषि औजारहरु वितरण गर्ने, माथिल्ला भिरालो जमिनमा आकाशे पानी संकलन पोखरी, पानी भकारी, प्लाष्टीक पोखरी जस्ता प्रविधि हस्तान्तरणका कार्यक्रमहरुलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- फुलको आयात निरुत्साहित गर्न र वढदै गएको खादाको प्रयोग न्युन गर्न पुष्पबाटिका फुल उत्पादन तथा संरक्षण गर्ने फुलका विरुवाहरु उत्पादन गर्ने नर्सरीहरु तयार गर्ने जस्ता कार्यक्रहरुलाई अगाडी वढाई फुल उत्पादनमा जोड दिईनेछ ।
- तल्लो तटिय क्षेत्र एवम खोला किनारमा सिचाईका लागि लिफ्ट प्रविधिमा जोड दिई सिचाई लाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- कृषिमा भएको लगानीको नतिजा हेर्न हिउदे तथा वर्षे बालीमा गरि गाउँपालिका स्तरिय कृषि मेला प्रदर्शन मार्फत उत्कृष्ट कृषकलाई पुरुस्कृत गरी उत्प्रेरणाका कार्यक्रम अगाढी वढाइनेछ ।
- सवैखाले कृषि उपजहरुको व्यवसायीकतामा ल्याउन संकलन डिपो सहित वजारिकरणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

- युवाहरुलाई कृषिमा आकर्षित गर्दै वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरुलाई समेत कृषि व्यवसायमा आबद्ध हुन प्रोत्साहित गरिने छ सोको लागि आवश्यक सहयोग र वातावरण तयार गरिने छ ।
- कृषिको यान्त्रीकरणलाई प्रोत्साहन दिन सामूहिक र सहकारी कृषि प्रणालीको विकास गरिने छ । मल, बीउ, सिंचाइ, प्रविधि र कृषि उपजको बजारको सुनिश्चितता कायम गरिने छ । कृषि सहकारीको प्रवर्धन गरी साना किसानहरुको आर्थिक सामाजिक सशक्तिकरण गरिने छ ।
- रासायनिक मल विषादिका कारण मानव स्वास्थ्यमा परेको प्रतिकुल असरलाई न्युनिकरण गर्न अर्गानिक तरकारी खेतीको प्रवर्द्धन र विकासमा टेवा पुग्ने गरि यसै वर्ष देखि अभियान संचालन गरिनेछ । यसका लागि २ वर्ष भित्र अर्गानिक तरकारी सहकारी स्थापनाका लागि यसैवर्षबाट आवश्यक पहल थालनी गरिनेछ ।
- जैविक विषादी प्रर्वद्धन गरि रसायनलाई नियन्त्रण गर्ने निति अनुरुप जैविक विषादी निर्माण सम्वन्धी कार्यक्रमहरु अवलम्वन गरिनेछ र जैविक मल उत्पादनमा जोड दिईनेछ ।
- भटमास जोनका रुपमा डडेल्धुरा जिल्ला पनि छनोटमा पर्न गएकोमा भटमास उत्पादन गर्ने प्रमुख क्षेत्रको रुपमा रहेको नवदुर्गा गाउँपालिका भित्र भटमास उत्पादनको वृद्धिमा जोड दिने खालका कार्यक्रमहरु अवलम्वन गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाको क्षेत्र भित्र उल्लेख्यरुपमा उत्पादन हुने मकै वालीलाई प्रर्वद्धन गर्न उन्नत विउ वितरणमा जोड दिदै माटो सुहाउँदो मकै विउमा अनुदान दिने निति अवलम्वन गरिनेछ ।
- कृषि विमा अभियान कार्यक्रम , कृषि मेलाको आयोजनामा साझेदारी सहित कृषि मेला प्रदर्शनी आयोजना गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई सफल पार्न हिउँदे तथा वर्षे फलफुलका विरुवामा दिईने अनुदानमा वढोत्तरी गर्दे बृक्षारोपण अन्तरगत फलफुल बिरुवा रोपणलाई बढावा दिईनेछ ।
- कृषि-योग्य भूमिमा बाह्रै महिना सिंचाइ सुबिधा उपलब्ध गराउन नवीनतम प्रविधिको समेत प्रयोग गरी विभिन्न सिंचाइ आयोजना कार्यान्वयन गरिने छ ।
- साना सिंचाई, मझौला सिंचाई र बृहत सिंचाई योजनाको पहिचान र अभिलेखीकरण गरी नियमित सञ्चालनमा ल्याउन बिशेष योजना सहित संघिय र प्रदेश सरकार संङ्ग समन्वय गरिनेछ ।

- आधुनिक कृषि प्रणालीमा युवा महिला तथा कृषकहरुलाई विउ,मलमा अनुदान दिइ नगदेवाली तर्फ आर्कषित गरिनेछ ।
- हाम्रो उत्पादन हाम्रो वजार, उत्पादन मुखि युवा स्वरोजगार जस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न उत्पादनमा जोड दिइने छ ।
- एक गाउँ एक उत्पादन लाई मुर्त रुप दिन पकेट क्षेत्र पहिचान गर्दै कृषि तथा तरकारी खेतीमा व्यवसायीकरण गरिने छ ।
- मुल विउ संरक्षण कम्पोष्ट मल सुधार भकारो सुधार गर्दै जैविक विशादिमा जोड दिएर वड्दै गएको विषादि जन्य खाद्य सामग्री उत्पादनलाई निरुत्साहित गारिनेछ ।

पशुपंछिपालन

- उन्नत जातका गाई, भैंसी, बाखा लगायतका पशुपंक्षीहरुको उत्पादन तथा वितरण प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । कृषि तथा पशुपंक्षी बीमा सेवा कार्यक्रमलाई अभियानको रुपमा संचालन गरिनेछ पशुधन बिमा लाई अनिवार्य गरि कृषकको संभावित क्षतिको जोखिम घटाउन र पशुपालन तर्फ आकर्षण बढाउन प्रभावकारी पशुधन बिमा कार्यक्रम अगाडी बढाइने छ ।
- पशु वस्तुमा लाग्ने महामारी रोगका कारण हुने क्षति र कृषकहरुको लगानीमा हुने जोखिमलाई ध्यान दिदै यसको क्षति न्यूनिकरण गर्न नाम्ले तथा जुकाको औषधि र माहामारी विरुद्धका भ्याक्सीन अभियानका रुपमा सबै वडाहरुमा संचालन गरिने छ ।
- गाई भैसी र बाखामा कृत्रिम गर्भाधान गर्न यसै वर्ष देखि अभियानको थालनी गरिनेछ ।
- पशुको सन्तुलित आहारको व्यवस्थापनमा जोड दिदै दुध तथा मासुजन्य उत्पादनमा उल्लेख्य बृद्धि गर्न खेतवारीका डीलकान्ला तथा खेर गईरहेको खाली जग्गा र सार्वजनिक जग्गाहरुमा समेत बाह्रै महिना पुग्ने गरि डाले तथा भुईघाँस लगाउने गरि अभियान सुचारु गरिनेछ ।
- पशुपंक्षीको मासुको बजार प्रवर्धन गर्न सुरक्षित माशु पशल व्यवस्थीत गर्न आवस्यक सहयोग गर्ने निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- लोकल कुखुरा तथा अण्डामा आत्म निर्भर बनाउन लोकल कुखुरा उत्पादनमा जोड दिने निती अवलम्वन गरिनेछ ।

- एग्रोभेट सेवा प्रभावकारी तथा नतिजामुखि बनाउन ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ताको क्षमता अभिवद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । आगामी ५ वर्ष भित्र प्रत्येक वडामा १ जना ग्रामिण पशुसेवा कार्यकर्ताको उत्पादन र विकास गरिनेछ ।
- दुग्ध व्यवसाय तथा दुग्ध जन्य पदार्थहरुको बिक्री बितरणलाई जोड दिदै वडा नं १ असुर्पाको दुग्ध डेरी को क्षमता बृद्धि गरिने छ र वडा नं ५मा नयाँ दुग्ध डेरी स्थापना सहित थप दुधको संभावना भएका स्थानहरुमा दुग्ध जन्य पदार्थको बिकि बितरणका लागि दुग्ध सहकारी स्थापनामा जोड दिईनेछ ।
- कुखुरापालन, माछापालन, भैसीपालन, बाखापालन,तर्फ युवा तथा कृषक लाइ खोर,पोखरीमा समुहमार्फत अनुदान दिइ आयआर्जनमा लगाइनेछ ।

संस्कृति पर्यटन

- प्राकृतिक रुपले रमणीय स्थानमा रहेको नवदुर्गा गाउँपालिका ऐतिहासिक, धार्मिक, सास्कृतिक धरोहरहरुको घनी भुमिमा रहेका यस क्षेत्रका पौराणिक मठ मन्दिर देवलहरुको संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- प्रसिद्ध मष्ठा भगवती क्षेत्र, नवदुर्गा भगवती, गौडेश्वर मन्दिर, अशिग्राम मणिलेक क्षेत्र, मष्ठा बैजनाथ क्षेत्र, मणिलेक मन्दिर , भुमिदेउली , गा.पा अन्तर्गत रहेका पासा र मसानी मन्दिरहरु नतोडा र कोटेलीका देवलहरु प्रशिद्द त्रिबेणी धाममा अवस्थित गहनान क्षेत्र लगायतका क्षेत्रहरुको विशेष संरक्षण गरि पर्यटन प्रबर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
- नवदुर्गा गाउँपालिका भित्र रहेका पुराना ऐतिहाँसिक अतिथी गृह(धर्मशाला)हरुको खोजी गरि संरक्षण गर्न जोड दिईनेछ । पुराना पौराणीक ब्यक्तित्वहरुले लगाएका वर पिपल चौतारीहरुको संरक्षण र पुराना हुलाकि बाटाहरुको संरक्षण र पुर्न निर्माण गरिनेछ ।
- प्राचिन संस्कृती झल्किने गौरा पर्व बिसौ पर्व बनढौनी जस्ता परम्पराहरुको संरक्षण गर्दै परम्परागत पोशाक गुन्यु चोलो जस्ता पोशाक संरक्षण गर्ने निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- नवदुर्गा गाउँपालिका भित्रको गुवाडी सामुदायीक बनमा पर्ने परम्परागत महत्व बोकेको र ऐतिहासिक बाइसे चौबिसे राजाहरुको पालामा बिश्राम स्थलको रुपमा रहेको गुवाडीमा थप आकर्षण बढाउन टावर तथा आवस्यक भौतिक संरचनाहरु निर्माण गरि सो स्थानलाई

गाउँपालिका स्तरमा रहेको ऐतिहासिक अनारखोली ढुङ्गाड पदमार्ग समेत ब्यवस्थीत गरि पर्यटन प्रर्वद्धनमा थप आवस्यक संरचना निर्माण गरिनेछन ।

- युवाहरुलाई आत्म निर्भर, स्वावलम्वी र समाज विकासमा सक्रिय बनाउदै रोजगार सिर्जनाका अवसरहरुको खोजी गरिनेछ । साथै युवाहरुको विदेशिने दरमा कमी ल्याइनेछ । युवाहरुलाई विभिन्न खालका दुर्व्यसनजन्य क्रियाकलापहरुबाट जोगाइ उनीहरुको श्रम सिपलाइ उत्पादनमुलक कार्यमा सक्रिय गराइनेछ ।
- गाउँपालिकाको पर्यटकीय क्षेत्रको विकास गर्न पर्यटन विकास समिति गठन गरी उपयूक्त स्थलहरुको पहिचान, विकास र उपयोगमा सहयोग पुग्ने गरी प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण, मौलिक संस्कृतिको प्रवर्द्धन र पूर्वाधार विकासमा तालमेल मिलाई सुविधाहरु विस्तार गर्दे त्यसबाट सृजना हुने अवसरहरुको लाभ स्थानीय जनताले पाउने गरी योजना तथा कार्यक्रम तर्जूमा गरिनेछ ।
- ढुङ्गाड देखि गहनान सम्म रयाफटिङ र गहनान क्षेत्रको बिकासको लागि सम्भाब्यता अध्ययन गर्न यसै बर्ष संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उडडयन मन्त्रालय संग समन्वय कार्य अगाडी बढाईनेछ ।

सहकारी तथा गरिवी निवारण

- सवै वडाहरुमा बहु उद्येशियय तथा बचत, ऋण सहकारीहरु स्थापनामा जोड दिइनेछ ।
- सार्वजनिक निजी क्षेत्र तथा सहकारी सहितको तीन खम्बे अर्थ निती अवलम्वन गर्दे सहकारी क्षेत्रको बिकासमा सहभागिता सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- सहकारी प्रर्वद्धनमा जोड दिदै सहकारी क्षेत्रको बिकासका लागि आवस्यक पर्ने शिप क्षमता अभिबृद्धि हुने खालका कार्यक्रमहरु अगाडी बढाईनेछन गाउँपालिका भित्र संचालनमा रहेका सबै सहकारीहरुको प्रर्वद्धनमा जोड दिदै सहकारी क्षेत्रको बिकासमा जोड दिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र संचालित सबै सहकारीहरुलाई बित्तिय सेवा प्रदान गर्न सक्ने र बैङिकीङ्ग सुवीधा दिन सक्ने खालका गतिबिधी संचालन गर्न बिशेष जोड दिईनेछ ।
- सबै वडाहरुमा बिगतमा संचालित नेपाल सरकारको गरिवी निवारण कोष बाट हस्तान्तरित बिउ पुजि संकलनमा जोड दिई सहकारी संजालका माध्यम बाट परिचालन गर्ने ब्यवस्थाका लागि आवस्यक पृकृया अगाडी बढाइनेछ ।

- कृषि क्षेत्रमा जाने तथा पशुपालन तर्फ जाने साना अनुदान तथा प्रबिधि हस्तान्तरणका कार्यक्रमहरुलाई स्थानिय सहकारीमार्फत दिने व्यवस्था मिलाउने र अनुगमन समेत सहकारीमार्फत सम्पन्न गरि प्रतिफल सुनिश्चित गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

सामाजिक विकास

स्वास्थ्य

- निशुल्क प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा पाउनु जनताको मौलिक अधिकार हो भन्ने कुरामा केन्द्रित रहदै गाउँपालिका भित्र एउटा १५ शैयाको अस्पतालको रुपमा स्थापना हुन लागेको गाउँपालिकाको अस्पतालको सेवा सुबिधाका संन्दर्भमा निर्माण चरण देखि नै गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितताको ग्यारेनटी गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका गाउँघरक्लिनिक र खोप क्लिनिकको स्तरोन्नती गरि आधारभुत प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न आवश्यक पुर्वाधार विकास तथा व्यवस्थापनमा विषेश जोड दिई जनतालाइ सहज पहुँचको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- बिद्यालय भर्ना गर्दा अनिवार्य खोपकार्ड सहित जन्म दर्ता गराउदा संस्थागत सुत्केरी भएको कार्ड अनिवार्य गराई घरैमा हुने प्रशुती शुन्य गराउने निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- महिलाहरुको प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी तथा गैर सरकारी निकायसंगको सहकार्यमा पाठेघर खस्ने (आङ खस्ने) सम्वन्धी स्क्रिनिङ स्वास्थ्य शिविर जेष्ठ नागरिकको आँखा उपचार तथा मोती बिन्दुको अपरेसन शिवीरहरु संचालनमा निरन्तरता दिदै थप उपचार गर्नुपर्ने देखिएका बिरामीहरुको पहिचान गरि सम्बन्धित रेफरल सेन्टरहरुमा उचित अनुदान सहित उपचारमा सहयोग गर्ने निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- आगामी ३ बर्ष भित्र घरमा हुने सुत्केरीलाई शुन्यमा झार्न/ब्रथिगं सेन्टरको स्तरोन्नती गरी नमुना ब्रथिगं सेन्टरको थालनी गरिनेछ र वडा नं ३ लाई यसै बर्ष घरमा सुत्केरी हुने दर संख्या शुन्य घोषणा गरिनेछ ।
- विभिन्न वार्ड तथा वस्तीहरुमा स्वास्थ्य सेवाको पहुँचवाट आशिकं रुपमा बञ्चित रहेका बृद्ध बृद्धा, असाहय, एकल महिला, अपाग, अति विपन्न परिवारका सदस्य, अति गरिव दलित, टुहुरा

वालवालिकाको वडा स्तरमा विभिन्न समयमा स्वास्थ्य जाँच गर्नका लागि निशुल्क स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ ।

- जेष्ठ नागरिक, अपांगहरुको सामान्य स्वास्थ्य जाँच तथा उपचार, स्वास्थ्य शिक्षा तथा परार्मश दिन जनता केन्द्रित स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम **एक वार्ड एक स्वास्थ्यकर्मि कार्यक्रम** कार्यान्वयन (घर घरमा स्वास्थ्य सेवा) लाइ यसै बर्ष देखि प्रभावकारी कार्यान्वयनमा निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिकामा सेवारत महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवीकाहरुलाई एप सहितको मोवायल बितरण भईसकेकोमा स्वास्थ्य सम्बन्धि सुचनाहरु संकलन गर्ने र बिशेष गरि घरमा हुने प्रशुती शुन्य पार्ने र जटील प्रकृतिका प्रशुतिहरुको समयमै सुचना प्रवाह गरि अकालमै ज्यान गुमाउने समस्याको समाधान सहित बालवालिकाको खोप र पोषणका लागि उक्त सुचना संकलन प्रणलीलाई प्रभावकारी रुपमा अगाडी बढाईनेछ ।
- पुर्ण खोपयुक्त गाउँपालिका लाई कायम राख्न तथा खोपको कभरेज बढाउनका लागि बालबालिकालाइ विद्यालय भर्ना गर्दा खोप कार्ड अनिवार्य गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकाका सुनौला हजार दिनका बालबालिका र आमाहरुको पोषणमा सुधारको लागि विभिन्न संघसस्थाहरु संग समन्वय तथा सहकार्य गरि संचालनमा रहेको **पोषण चौतारी कार्यक्रम**लाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- आयुर्बेद चिकित्सा लाइ विशेष प्रोत्साहन गर्नका लागि विशेष योजना र कार्यक्रम गर्ने नीति लिइनेछ ।
- **सबै जनको आरोग्यताको कामना स्वस्थताका लागि योग र साधना** भन्ने ध्येय का साथ सबै वडाहरु मा योग अभ्यासका कक्षाहरु सञ्चान गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

शिक्षा

- नवदुर्गा गाउँपालिका भित्र रहेका सबै सामुदायीक र निजी बिद्यालयहरुमा जन प्रतिनिधीद्धारा प्रत्येक महिना कम्तीमा एक पटक अनुगमन गरिने र अनुगमन कार्यलई प्रभावकारी बनाउन आवस्यक पर्ने चेकलिष्ट तयार गरिनेछ ।

- **नवदुर्गाबासीको इच्छा प्रबिधी मैत्री र गुणस्तरिय शिक्षा** लाई आत्मसाथ गर्दै गाउँपालिकाका सबै बिद्यालयहरु मध्ये क्रमसः प्रबिधी हस्तारन्तरणमा ल्यापटप, इ हाजिरी,प्रोजेक्टरका माध्यमबाट पठनपाठन गराइने निती अवलम्बन गरिने छ र सबै बिद्यालयलाई कम्पुटर ईन्टरनेटको पहुच पुरयाइनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयको स्तरोन्नति र विद्यालय शिक्षाको गुणस्तरमा बृद्धि हुने गरी प्रविधि र सुबिधायुक्त बानाउन प्रत्येक वार्डमा १/१ वटा बिद्यालयलाइ नमुना बिद्यालयको रुपमा छनोट भएका स्कुलहरुमा चालु आ.व.को कार्यक्रममा समेत निरन्तरता दिने निती लिईनेछ ।
- यस गाउँपालिका भित्र मा.वि.र आधारभुत विद्यालय गरी जम्मा २८ वटा विद्यालय रहेकोमा कतिपय विद्यालयमा विद्यार्थि शिक्षकको अनुपात घटी वढी भएको अवस्था विद्यमान छ सो अवस्थामा विद्यार्थी र शिक्षकको अनुपात मिलाइ शिक्षक दरबन्दी मीलानमा जोड दिइनेछ ।
- **नानी बाबुहरुमा लगानी ल्याउछ सुनौलो बिहानी** भन्ने ध्येयका साथ बालबालिकामा अभिभावकको ध्यान बढाउन अभियानात्मक कार्यक्रमहरु अभिभावक शिक्षा ,अभिभावक शिक्षक अन्रक्रिया जस्ता कार्यक्रम संचालनमा निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र संचालित सबै सामुदायीक सरकारी र निजी बिद्यालयमा शैक्षिक गतिबिधीमा एकरुपता कायम गरि सबै अतिरिक्त क्रियाकलापमा समेत एकरुपता कायम गर्न गाउँपालिका स्तरको शैक्षिक क्यालण्डर निर्माण गरि कार्यान्वयन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरमा संचालित सामुदायीक सरकारी, निजी बिद्यालय, स्थानिय अभिभावक,शिक्षाबिद,समाजसेवी,बुद्धिजिवी,अभिभावक लगायत सरोकारवाला शिक्षक बिद्यार्थि समेतको सहभागितामा स्थानिय भाषा संस्कृति भेषभुषा लगायत परम्परागत गौरव गाथा झल्किनेखालका गितिबिधि समेटेर स्थानिय पाठयक्रम निर्माण गरि लागु गर्ने निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- निजी श्रोतवाट शिक्षकको व्यवस्थापन गर्नु पर्ने अवस्था रहेका बिद्यालयहरुमा आवस्यकताको पहीचान गरि स्वयंसेवक शिक्षक गाउँपालिकामा नियुक्त गर्नका लागि बिकल्प खोजिने र बिद्यालयमा रहेको शिक्षक दरबन्दि अभावको अन्त्य गर्न आवस्यक पहल गरिनेछ ।
- शिक्षाको गुणस्तरीयता र समानतामा आधारित वनाउन गाउँपालिका स्तरिय परिक्षा प्रणालीको विश्वसनियतमा जोड दिदै गाउँपालिका स्तरीय परिक्षाको निश्पक्षतामा जोड दिईनेछ ।
- प्राबिधिक बिषयको क्याम्पस सञ्चालनका लागी वडा नं १ मा संचालन हुने प्राबिधिक बिद्यालयको क्षमता अभिबृद्धि संगै थप नयाँ बिद्यालयहरुमा प्राबिधिक नयाँ बिषयका साथ संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।

- रिफ्रेसर तालीम तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरि शिक्षकहरुको ज्ञान शिपलाई अभिबृद्धि गरिनेछ ।
- सबै वालवालिकालाई माध्यामिक तह सम्म कम्प्यूटर शिक्षा दिईने गरी बिद्यालयलाई आवश्यक सहयोग गरिने छ ।

<u>सरसफाइ तथा स्वच्छता</u>

- सबै वडाहरुलाइ यसै बर्ष देखि क्रमसः पुर्ण सरसफाई युक्त वडाहरु घोषणाका लागि प्रारुप तयार गर्दै वातारण मैत्री वडा,पुर्ण सरसफाइ युक्त वडा,सफा बस्ती,कार्यक्रमहरु अवलम्वन गर्दै सफाघर प्रमाण पत्र प्रदान गरि स्वच्छता प्रबर्दनमा जोड दिइने छ ।
- खानेपानीका सबै आयोजनामा अनिवार्य १० प्रतिशत रकम सरसफाईको क्षेत्रमा खर्च गर्ने निती अवलम्न गरिनेछ ।
- यस नवदुर्गा गाउँपालिका भित्र रहेका वस्तीमा धुवा रहित चुलो निर्माण गर्न सम्वन्धीत संघसंस्था संग पहल गरि धुवारहित गाउँपालिकाको रुपमा कार्यक्रमहरु अगाडी बढाइने छ । साथै बैकल्पिक उर्जाका स्रोतहरुको खोजी गर्दै बायो ग्याँस,रकेट चुलो ,सौर्य उर्जा जस्ता कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- **एक घर एक चर्पि नजिकैमा धारा ,स्वच्छता कायम गरि स्वस्थ हुने हाम्रै अभिभारा** कार्यक्रम अनुरुप हरेक घरमा सफा चर्पी निर्माण मा जोड दिई पानी जन्य सरुवा रोग नियन्त्रणमा आवस्यक कार्यक्रम अगाडी बढाइने छ ।

<u>**महिला तथा लैगिंक समावेशीकरण**</u>

- सामुदायिक संस्था, सहकारी तथा संजालहरुको विकास सशक्तिकरण आयआर्जन तथा सीप क्षमता अभिवृद्धिका लागि विषेश योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- एकल महिलाहरुका लागि **एकल महिला संग नवदुर्गा सरकार कार्यक्रम** अन्तरगत उनीहरुको आय आर्जनका लागि थप बिषेश कार्यक्रम अवलम्वन गरिने छ ।
- लैङ्गिक हिंसा, घरेलु हिसां मानव वेचविखन, विभेद तथा असमानता विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि गर्न अन्तराष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवस, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध १६ दिने अभियान लगायतका दिवशहरु संचालन गरिनेछ ।

- गाउँपालिकाका सबै भौतिक पुर्वाधारका आयोजनाहरुमा महिलाहरुको कार्यबोझ घटाउने खालका आयोजनालाई प्रथमिकता दिई उनिहरुको आय आर्जनमा जोड दिने खालका आयोजना संचालनमा गाउँपालिकाको प्राथमिकता सुनिश्चित गनिछ ।
- लैङ्गीक हिंशा न्युनिकरण का लागि बिषेश कार्यक्रम अवलम्बन गर्दै यसै बर्ष देखि लैङ्गिक हिंसा मुक्त नमुना वडा कार्यक्रम क्रमसः सबै वडाहरुमा संचालन गरिने छ ।
- महिलाहरुको शैक्षिक स्तर उकास्न खुल्ला शिक्षा, किसोरीहरुका लागि विशेष कार्यक्रम, छाउपडी लगायत लक्षित कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- मदिरा सेवन तथा बेचबिखनका कारण समाजमा ब्यवप्त बेथितीहरुको नियन्त्रण गर्न मदिरा नियन्त्रणमा जोड दिईनेछ ।
- एकल असहाय महिलाहरुका बालबालिकाहरु लाई उच्च शिक्षाका लागि छात्रबित्तिको ब्यवस्था गरिनेछ ।
- छाउपडी प्रथाको न्युनिकरणमा जोड दिन अभियानात्मक तथा प्रर्वद्धनात्मक कार्यक्रमहरु संचालनमा जोड दिईनेछ ।
- महिलाहरुको नेतृत्व र निर्णायक भुमिका स्थापित गर्न सामुदायिक विकासका कार्यहरुमा समान सहभागिताको लागि उपयुक्त वातावरण प्रदान गरिनेछ ।
- महिलालाई सिप र रोजगारी मा समान अवसर उपलब्ध गराई समान कामको समान ज्याला कार्यन्वयन गर्न स्थानिय कानुन वनाई लागु गरिने छ ।
- संयुक्त पुर्जा वनाउने दम्पत्तीहरुलाइ जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा बनाउन लाग्ने शुल्कमा बिशेष छुट दिन अनुदानको ब्यबस्था गरिने छ । यसवाट आगामी दिनमा महिलाले पनि सम्पती माथीको आफ्नो स्वामित्वको महशुस गर्न पाउने छन् ।

दलित

- दलित तथा सिमान्तकृत वर्गको उत्थानको लागि कार्यक्रम बनाई लागु गरिने छ परंपरागत पेशाहरुको बैज्ञानिकीकरण गर्दै आय आर्जनतर्फ उन्मुख गर्ने कार्यक्रम लागु गरिने छ ,जातीय भेदभाव कसुर सजायँ ऐनलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न पालिकाले विशेष व्यवस्था गरिने

छ हरेक वडामा दलितहरुको सामुहिक आय आर्जनको कार्यक्रममा जोड दिदै दलित तथा सिमान्तकृत वाल वालिकाको निशुल्क शिक्षाको ज्ञारेन्टी गरिने छ ।

- बिपन्न दलितका छात्र छात्रा हरुलाई प्राबिधिक शिक्षाको सुनिश्चीतता गर्न दलित छात्रबृत्ती कार्यक्रम लाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।
- राष्ट्रिय आरक्षण नितीको हुवहु परिपालनलाई आत्मसात गर्दै गाउँपालिका बाट संचालन हुने सबै खाले आयोजना तथा कार्यक्क्रमहरु रोजगारका अवसरहरुमा दलित बिपन्नहरुको अर्थपुर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरिने निती अवलम्बन गरिनेछ । दलितका छोरा छोरीहरु लाइ गाउँपालिकाबाट हुने जुन सुकै पदपुर्तिका बिज्ञापनहरुमा आरक्षणको निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत संचालन हुने रोजगारका कार्यक्रमहरुमा बिपन्न र पछाडी परेका गरिव दलित तथा सिमान्तिीकृत बर्गहरुको प्रथमिकताका साथ सहभागिता गराईनेछ ।
- दलीतका छोरा छोरीहरुलाइ निजामति सेवामा ल्याउन निःशुल्क लोक सेवा तयारी कक्षा संचालनमा ल्याइने छ ।

<u>युवा तथा खेलकुद</u>

- **युवामा लगानी ल्याउछ सुनौलो विहानी** भन्ने मुल नाराका साथ साना युवा स्वरोजगार अनुदान निति अवलम्बन गरिने छ ।
- **हाम्रो उत्पादन हाम्रो बजार उत्पादनमुखी युवा स्वरोजगार** अभियान संचालन गरि वढदै गएको युवा वहिरगमन लाई रोक्न युवाहरुलाई उत्पादनमा लाग्न उत्प्रेरित गर्ने उद्देश्य सहित युवा उद्यमी अनुदान युवा कृषक अनुदान सफल युवा प्रोत्साहन कोष जस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा ल्याइने छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संग युवालाई जोडी पुर्वाधार निर्माण तथा सामाजिक बिकासमा युवाको अहं भुमिका सुनिश्चित गरिनेछ ।
- युवाहरु लाई स्वावलम्बी बनाउन गाउँपालिका स्तरीय कम्प्युटर शिक्षा तथा लोक सेवा तयारी कक्षा संचालन गरि रोजगारीका अवसरहरुमा जोड दिईनेछ ।

- युवाहरुलाइ कृषि तथा पशुपालन तर्फ आकर्षित गर्न सामुहिक गाईपालन ,बाख्रापालन तथा सामुहिक तरकारी खेती तर्फ आर्कर्षित गर्न अनुदान निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- कोटेलीको चौरा मैदानमा नेपाल सरकार युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय को सहयोगमा यसै वर्ष खेलकुद रगंशाला वनाउन प्रारुप तयार गरिनेछ ।
- युवालाई आत्मनिर्भर,स्वावलम्वी र समाजविकासमा सक्रिय बनाउदै रोजगार सिर्जनका अवसरहरुको खोजी गरिनेछ ।
- कृषि क्षेत्रमा युवाहरुको घटदो आकर्षण लाई निरुत्साहित गरि आर्थिक बिकासको मुल आधार कृषिमा आधनिकीकरण सहित युवा अनुदानमा बढोत्तरी गरि कृषि उत्पादनको प्रतिफलबाट युवाहरुको आय आर्जनमा जोड दिने निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- युवालाई स्वरोजगार वनाउन सीप मुलक तालिमको व्यवस्था गरि सीप अनुसारको रोजगार वा व्यवसायको अवधारणा विकास गरिने छ । ५ युवा १ उद्यम कार्यक्रम लाइ प्रवर्धन गर्दै युवा लक्षित कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- **सकारात्मक सोच र उर्जाशिल युवा हाम्रो चाहना कुलत रहित स्वस्थ युवा नवदुर्गाको गहना** भन्ने नाराका साथ कुलतमा परेका युवाहरुका लागि बिषेस कार्यकम संचालन गरिने छ ।
- प्रत्येक वर्ष झै यस बर्ष समेत गाऊँपालिका स्तरीय खेलकुद प्रतियोगीताको आयोजना गरिने छ । स्थानीय स्तरमै खेलकुद प्रशिक्षक तथा खेलाडि उत्पादन गर्न खेलकुद प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम सञ्चालन गरिने छ ।
- गाउपालिका स्तरिय राष्टपती रनिङ्ग शिल्ड प्रत्येक बर्ष खेल प्रारुप भएका बिद्यालयमा आयोजनालाई निरन्तरता दिदै बिद्यालय स्तर बाटै खेलाडी उत्पादनमा बिशेष जोड दिईनेछ ।
- विद्यालय स्तरमै खेलकुदको विकास गर्न आवश्यक खेल सामग्रीहरु प्रदान गरिने र खेल मैदान निर्माण गरिनेछ ।

<u>बालवालिका</u>

- वालवालिकाको विकासका लागि बाल मैत्री अभियान संचालन मार्फत वाल मैत्री स्थानिय शासनका लागि आवश्यक सुचकहरु यसै वर्ष देखि अवलम्बन गरिनेछ ।

- बालबालीका शान्ती क्षेत्र लाइ मुर्त रुप दिन सबै बिद्यालयहरुमा आचार संहिता निर्माण गरि राजनैतिक कार्यक्रमहरुमा पुर्ण प्रतिबनध लगाइने छ ।
- बाल यौन शोषण ,बाल हिंसा र बालश्रम निवारणका लागि गुरु-योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- दृष्टी विहिन तथा अपाङ्गताभएका वालवालिकाको लागि विशेष कार्यक्रम वनाएर लागु गरिने छ ।
- सहिद वेपत्ताका छोरा छारी हरु वावाआमा गुमाएका टुहुरा वालवालिका हरु संरक्षरण गर्दै उनीहरुलाई विद्यालय सम्म ल्याउने टिकाउने पढाउने र सिकाउने निति सँगै उनीहरुको पालन पोषण को उचित प्रवन्ध मिलाइने छ ।
- वालमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री वातावरणको व्यवस्था गरिने छ ।
- विद्यालय तथा वडा स्तरमा वाल क्लवहरु गठन गरि पालिका स्तिरिय वाल संजाल निर्माण गरिनेछ ।

बृद्ध/वृद्धा जेष्ठ नागरिक

- **बृद्ध बृद्धाहरु वोझ होइनन मार्ग दर्शक हुन सम्मान गरौं** भन्ने मुल मन्त्रका साथ जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- जेष्ठ नागरिकहरुले पाउदै आएको सामाजिक सुरक्षा बृत्ती उनीहरुको आफनै हातमा पर्ने सुनिश्चित गर्न घरघरमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अवलम्बन गरिनेछ ।
- बहिस्करणमा परेका वृद्ध वृद्धा को पुर्न स्थापना कार्यक्रम, हातहातमा समाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रम ,स्वास्थ्य चेकजाँचका लागि आखा शिविर,स्वास्थ्य शिविर जस्ता कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

अपांगता

- सार्वजनिक स्थान, कार्यालय र विद्यालयहरुमा अनिवार्य रुपमा अपांगता मैत्री संरचना निर्माण गरि यस्ता कार्यालयहरुको शौचालय तथा भौतिक संरचना हरु अपाङ्ग मैत्री बनाइने छ ।
- अपाङ्गता पहिचान, वर्गिकरण तथा सुविधा र सहयोगको लागि गाउँपालिका स्तरमा नै अपाङ्गता परिचय पत्र बितरण समिति सहित आवस्यक चिकित्सक सहितको टोली सबै वडामा खटाई वडा स्तरबाटै अपाङ्गता परिचय पत्र बितरण गर्ने निती अवलम्बन गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुका लागि आवस्यक पर्ने सहायक सामगृ सेतो छडी,बैशाखी, हवील चेयर जस्ता अपाङ्ग सहयोगी सामगृ बितरणमा जोड दिईनेछ ।
- अपाङ्गता भएका ब्यक्तीहरुलाई संगठित गर्न उनिहरुको वडा तथा गाउँपालिका स्तरिय संजाल गठन गरि उनीहरुकै अर्थपुर्ण सहभागितामा अपाङ्गता भएकाहरुको कार्यक्रम संचालन गर्न जोड दिईनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सिप तथा क्षमता अभिवृद्धि गरी उद्यमशिलता प्रवर्दन गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।

विजुलीबत्ती तथा उर्जा

- यस पालिकालाई उज्यालो गाऊँ पालिका वनाउनका लागी बिद्युत सेवा नपुगेका बस्तीलाई प्राथमिकताकासाथ अगाडी बढाइ विजुली वत्ति विस्तार गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा नेपाल सरकारको नेशनल ग्रिडबाट बिजुलि बत्तिको सेवा पुग्न नसकेका बस्तीहरुमा सौर्य उर्जाका माध्यमबाट भए पनि बत्तिको आपुर्ति गर्न जोड दिईनेछ ।
- साना तथा स्थानिय स्तरमा बिद्युत उत्पादन गर्ने लघु जलबिद्युत आयोजना चामा लघु जलबिद्युत चलकट्टे माईको हाइड्रोको क्षमता बृद्धिमा जोड दिई बिद्युत सेवा भरपर्दो बनाउन जोड दिईनेछ ।
- गाउँपालिकाका अधिकांश वस्तीहरुमा थ्रिफेज लाईन बिस्तार गरी बिद्यूत सेवाका माध्यमवाट स्थानिय उद्यमको समेत प्रवर्द्धन हुने छ ।
- पर्यटकिय महत्व बोकेका मठ मन्दिरहरुमा र सार्बजनिक स्थान तथा स्थानिय बजारहरुमा सौर्य सोलार बत्ति जडान गरि गाउँपालिका उज्यालो कार्यक्रम अघि बढाइने छ ।

सार्बजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रम

- सरकारी तथा निजीक्षेत्रको सहभागितामा भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्न सार्वजनिक-निजी साझेदारीको अवधारणलाई प्रोत्साहित गरिनेछ। यसरी साझेदारी गर्दा ५० प्रतिशत गाउँ पालिकाबाट र ५० प्रतिशत उपभोक्ता वा नीजि क्षेत्रबाट लगानी गरिने व्यवस्था मिलाइने छ।
- साना पूर्वाधार निर्माणका लागि प्रोत्साहान गर्न गैर सरकारी क्षेत्र वा अन्य क्षेत्रवाट समेत लगानी गरेकोमा समपुरक कोषका रुपमा यथेस्ट रकमको व्यवस्था गरि संघ सरकार प्रदेश सरकारको समपुरक अनुदान भित्रयाउने निती अवलम्बन गरि ठुला तथा गाउँपालिका गौरवका आयोजनामा साझेदारी बिकासको निती अवलम्बन गरिनेछ।
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन तत् तत क्षेत्रसंग सहकार्य गरिनेछ। गाउँपालिका भित्र हुने व्यवसायीक तथा सरकारी आर्थिक कारोवारलाइ बैङ्किक प्रणालीतर्फ अग्रसर गराईनेछ।

राहत तथा सहयोग कोष

लैङ्कि हिंसा ,बैदेशिक रोजगारी र मानव वेचविखनमा परेका पीडित तथा प्रभावितहरुका लागि आपतकालिन अवस्था भएमा वा अन्य श्रोतबाट सहयोग उपलब्ध हुन नसकेको प्रमाणित भएको अवस्थामा पीडित एवं प्रभावितको आवश्यक सहयोगको लागि पालिका स्तरिय राहत तथा सहयोग कोषको व्यवस्था गरिनेछ। बिपन्न तथा गरिव पहिचानका आधारमा कडा रोगको सिकार भइ उपचारमा समस्या भएका बिरामीहरुको उपचारमा सहयोग गर्न कोष संचालनका लागि निर्देशिका बनाएर कार्यान्वयन गरिने छ।

भु उपयोग

- सन्तुलित रुपमा विकास हुन नसक्दा ग्रामिण क्षेत्रमा कतिपय जमिन वाझो रही उत्पादनमा ह्रास भई रहेको छ भने अर्को तर्फ युवा तथा अन्य व्यक्ति वेरोजगारी भई रोजगारीका लागि वैदेशिक रोजगारीमा गई रहेको अवस्था विद्यमान छ। कृषि भुमी, वस्ती क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र निर्धारण गरि भूमिको सहीसदुपयोग र दीगो विकासका लागि भू उपयोग नीति कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ। सबै जग्गा उपयोगमा ल्याउन नसक्ने किसानहरुले अनुदान माग गरेमा अनुदान निषेध निती अवलम्बन गरिने छ।सार्वजनिक बाँझो जग्गाको भु उपयोग निती बनाई आवस्यकतानुसार उपयोग गर्न सकिने क्षेत्रहरुमा भोकाधिकार उपलब्ध गराई उत्पादनमा जोड दिने निती अवलम्बन गरिनेछ।

वन वातावरण जैविक विविधता तथा विपद व्यवस्थापन

- **छाडा चरिचरन रोकौं पुण्यकर्मका लागि रुख रोपौं** भन्ने मन्त्रका साथ छाडा चरिचरन रोक्न अभियान सञ्चालन गरि **आउने पुस्तालाई सुख एक व्यक्ति दुई रुख** भन्ने नारालाई सार्थक पार्न वृक्षरोपण अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
- वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनमा ल्याउन आवश्यक पहल गरिनुका साथै ढलापडा सुख्खा खडा रुखहरु को छटनी का नाममा भइरहेको वन फडानीलाई नियान्त्रण गर्न नियमनकारि निकायको समन्वयमा आवश्यक कार्यक्रमहरु अगाडी वढाइने छन ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यकम अन्तरगत सुचिकृत भएका गाउँपालिकाका बेरोजगार युवा युवतीहरुको श्रमिक समुहलाई बुटानी समुहका रुपमा परचालन गरि उनिहरुलाई बृक्षारोपण बन संरक्षण जस्ता कार्यमा परिचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सबै कच्ची तथा धुले सडकहरु का किनारामा वृक्षारोपण गरि हरित सडक निमार्ण गर्दै वन वातावरण जोगाउने कार्यक्रम अघि वढाइने छ ।
- उर्जा को मुख्य स्रोतका रुपमा प्रयोग भएको दाउरा माथिको निर्भरता लाई कम गर्न वायोग्यास सौर्य उर्जा जस्ता प्रविधिहरु मा लगानी विस्तार गरिने छ ।
- वन संरक्षण, व्यवस्थापन, दीगो उपभोग र स्वच्छ वातावरणको लागि समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन प्रणालीलाई सुदृढ गरिने छ । जैविक विविधताको संरक्षण, वातावरणीय सेवा र जीविकोपार्जनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ । वनक्षेत्रको अतिक्रमण र आगलागी नियन्त्रण गर्न रणनीति तयार गरी कार्यान्वयनका साथै आवश्यक कार्ययोजना तयार गरिने छ ।
- पूर्वाधार विकाससम्बन्धी आयोजना/कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा श्रममूलक तथा बातावरणमैत्री (IEE र EIA) प्रविधिको प्रयोग गर्ने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गरिने छ ।
- शाखा सडकहरु खनेर माटो झरेको स्थानमा पहिरो रोकथाम तथा सुन्दरताकोलागि बायोइन्जीनियरिगं गरिनेछ । पूर्वाधारका विकास निर्माण कार्य गर्दा विपद जोखिम लाई समेत मध्य नजर गर्दै विकासमा विपद जोखिम ब्यवस्थापनलाइ मुलप्रवाहिकरण गर्दै लगिने छ ।

- प्राविधिक जनशक्तिको परिक्षण विना खनिने सडकहरु र तिनवाट सृजना हुने प्राकृतिक विपत्ति मा न्युनीकरण गर्न अन्धाधुन्ध सडक खन्ने प्रवृतिलाई निरुत्साहित गरिने छ ।

- वन क्षेत्रको सदुपयोग गरी समुदायको दिगो आम्दानीको श्रोतको विकास गर्न खाली रहेका जग्गाहरुमा उपयुक्त भौगोलिक वातावरण अनुकुल हुने गरी रिठा, अमला, अलैची, अम्रीसो, बास, निगालो लगायत अन्य जडीबुटी, गैरकाष्ठ वनपैदावारहरुको खेती विस्तार गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत सुचिकृत बेरोजगार श्रमिक समुह परिचालन गरि उल्लेखित बहु खेति बिकास कार्यक्रम संरक्षणमा जोड दिईनेछ ।

- विपद् व्यवस्थापनको लागि विद्यमान संस्थागत संरचनाहरुलाई खोज, उद्धार तथा राहत(प्रतिकार्य) कार्यका लागि संस्थागत सुदृढीकरण एवं क्षमता अभिवृद्धिमा जोड दिइने छ । विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई विकासमा मूल प्रवाहीकरण गरिनेछ ।

- बन क्षेत्र भित्र बहुखेती बिकास कार्यक्रमलाई जोड दिदै बन जङ्गल संरक्षण सहित बन भित्र नगदे बालीका रुपमा उपभोक्ताको आय आर्जन हुने खालका बिरुवा रोपणमा जोड दिईनेछ ।

- विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी, तथा प्रतिकार्य योजना बनाइ लागु गरिने छ । बाध्यात्मक रुपमा वसोवास गरीरहेका जोखिम युक्त वस्तीहरुलाई आवश्यकता अनुसार पहिचान र स्थानान्तरणका लागी तत्काल प्रभावितलाइ ब्यवस्थापन गर्न गाउँपालिका र वार्ड स्तरमा विपद ब्यवस्थापन कोष रहनेछ ।

<u>सुचना र संचार</u>

- सूचना सम्प्रेषणलाई विश्वसनीय र मर्यादित बनाउन संचार संस्था तथा संचारकर्मीहरुसंग सहकार्य गरिनेछ । निश्चित आधार तथा मापदण्ड निर्धारण गरी सञ्चार माध्यमहरुको वर्गीकरण तथा विशिष्टिकरण गरिने छ । स्थानीय एप.एम सञ्चालनमा अनुदान दिने निति अवलम्वन गरिनेछ ।

- सञ्चारक्षेत्रमा क्रियाशील सार्वजनिक संघ-संस्थाहरुको संरचनागत एवं व्यवस्थापकीय सुधारमा सहकार्य गरिनेछ । जनतासंग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने, विकास र सम्बृद्धिमा टेवा पुर्‍याउने खालका कार्यक्रम उत्पादन प्रसारण गर्न जोड दिईनेछ । गाउँपालिकाका महत्तवपुर्ण र ऐतिहासिक

पुरातात्तीक महत्तवका संरचना एवं धरोहरहरुको गाथा झल्किने खालका डकुमेन्टी ,सर्ट मुभि ,बृत्त चित्र जस्ता सामगृ निर्माण तथा उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।

- गाउँपालिका भित्र संचालित कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरुको सुचना, जानकारी, उपलब्धि तथा समस्याका जनतालाई सुसुचित गराउन चौमासिक जनसरोकार बुलेटिन मार्फत सुचना सम्प्रेषण गरिनेछ ।
- सूशासन परियोजनाको सहयोगमा स्व साशन प्रवर्द्धनका लागि On line system प्रयोगमा ल्याइनेछ । र गाउँपालिकाको आफ्नै Mobile App, Audio messaging system, text messaging system, portal पुर्णतः प्रयोगमा ल्याइनेछ ।
- सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नका लागि गाउँपालिका र अर्न्तगतका वडा कार्यालयहरुमा टेलिफोन, इमेल, ईन्टरनेटको व्यवस्था मिलाउने र सूचना तथा जानकारीका लागि गाउँपालिकाको आफ्नै Web Site संचालनमा ल्याईने छ । साथै खर्चलाई व्यवस्थित गर्न लेखा सम्वन्धी software sutra को प्रयोग गरी केन्दीय लेखा प्रणालिमा आवद्ध गरिने छ ।
- कार्यालयवाट प्रदान गरिने सेवाका वारेमा नागरिकको जानकारीका लागि सवै कार्यालयमा नागरिक वडापत्र Digital suchana Board को व्यवस्था गरिने छ । गाउँपालिकावाट संचालित रु.५ लाख सम्मका योजनाको फरफारक गर्दा वडाध्यक्षको उपस्थितीमा सार्वजनिक परिक्षण गरेर मात्र भुक्तानीको व्यवस्था गरिने छ भने सो भन्दा माथिका योजनाहरुको सम्वन्धमा गाउँकार्यपालिकाले तोकेको सदस्यको उपस्थितिमा सार्वजनिक परिक्षण गरेर सोका आधारमा मात्र योजना फरफारक गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- मासिक रुपमा प्रत्येक वडामा जनतासँग जनप्रतिनिधि कार्यक्रम गरेर र कम्तिमा एक चौमासिकमा एउटा पर्ने गरी गाउँपालिकाको आयोजनामा सार्वजनिक सुनुवाई गरी नागरिकको सुझावका आधारमा सेवा प्रवाहलाई अझ गुणस्तर रुपमा अगाडी वढाईने छ । भने कार्यलाई गुणस्तर तथा प्रभावकारी वनाउन तालिम तथा अभिमुखि करणका माध्यमवाट क्षमता विकास गरिदै लगिनेछ ।

सुशासन सेवा प्रवाह र जनशक्ती विकास

- जनताबाट निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु जनताप्रति जवाफदेहि हुन हेलो नवदुर्गा सरकार कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- गाउँपालिकाका सबै कार्यालयहरु लाई इन्टरनेटका माध्यमवाट Networking गर्दै E Governance सेवा प्रारम्भ गर्न यसै वर्ष सबै वडाहरु मा इन्टरनेट जडानका कार्यहरु सम्पन्न भइसकेकोमा राजस्व असुली आन्तिरिक आम्दानीको व्यवस्थीत अभिलेखीकरण समेत गर्दै E Governance सेवा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशीलता नीति लिईनेछ ।
- सार्बजनिक प्रशासनमा न्युन जनशक्तिीको अधिकतम प्रयोग गर्न व्यवस्थापकीय तालिम अन्तरगत कम्प्युटर तालीम ,कार्यालय ब्यबस्थापन तालीम प्रविधिकहरुका लागि अटोक्याट तालिम जस्ता तालिमहरुको आयोजना गरि कर्मचारीहरुलाई उच्च मनेवलका साथ काम गर्ने वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
- सार्वजनिक खर्चको वित्तीय जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्दै आन्तरीक खर्चलाई चुस्त बनाईनेछ र कार्यालयवाट हुने सवै भुक्तानी बैक मार्फत हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

धन्यवाद ।

प्रस्तुतकर्ता

डम्वरी देवी ओली

उपाध्यक्ष

मिति : २०७६।०३।०८ गते

Filename: Niti taha karyakram final 1
Directory: I:
Template: C:\Users\Lenovo\AppData\Roaming\Microsoft\Templates\Normal.dotm
Title:
Subject:
Author: User
Keywords:
Comments:
Creation Date: 7/16/2017 2:04:00 AM
Change Number: 261
Last Saved On: 6/23/2019 9:14:00 AM
Last Saved By: Windows User
Total Editing Time: 1,846 Minutes
Last Printed On: 6/23/2019 2:37:00 PM
As of Last Complete Printing
Number of Pages: 29
Number of Words: 6,630 (approx.)
Number of Characters: 37,793 (approx.)